

Marie van de Middelhaai d'r groot Vlèemes en Haorsteegs woordeboek, **E**

Marie van de Middelhaai zingt al 15 jaar in Vlijmens dialect en is bezig een dialectwoordenboek samen te stellen. Omdat zij is opgevoed door een Haarsteegse moeder en een Vlijmense vader richt zij zich op deze dialecten. Beide dialecten zijn niet uniek, maar hebben net als de andere Langstraatse dialecten dezelfde basis als het Midden-Brabants. Iedere week verschijnt een nieuwe letter met enkele dialectwoorden en iets uit de grammatica.

† = oud (bijna) vergeten woord   * = nieuw woord van jonge generatie
[ ] = fonetisch schrift   H = Haarsteeg   V = Vlijmen

De *e* is de meest geschikte letter om het verschil tussen Haarsteegs en Vlijmens aan te geven. Waar het Haarsteegs de Nederlandse *aa* aanhoudt, heeft het Vlijmens de *èè*-klank. Het Haarsteegs verandert als het enige dialect in de omgeving soms de Nederlandse *e*-klank zelfs in een *a* of *aa*!

†**èèrdewèèrk** [ɛ:rɔwɛ:rək], **èèrdewerk** (V) [ɛ:rdəwɛrək] <-> **aardewark** (H) [a:rdəwərək] ('t) = aardewerk

èèreg (V) [ɛ:rəx] <-> **aareg** (H) [a:rəx] = erg

èèrembèèndje (V) [ɛ:rəmbɛ:ntʃə] <-> **aarembaandje** (H) [a:rəmba:ntʃə] ('t, 'n) = armbandje

èèrepelschelbinneke (V) [ɛ:rəpəlsxɛlbinəkə] <-> **aarepelschelbinneke** (H) [a:rəpəlsxɛlbinəkə] ('t, 'n) = aardappelschilmandje

†**erbézie** [ɛrbe:zi] (V), †**erdbézie** (V) [ɛrdbe:zi] <-> †**arbézie** [arbe:zi] (H), †**ardbézie** [ardbe:zi] (H) -> **aarbei** (HV) [a:rbeɪ], (de, 'n) = aardbei

èèremoei (V) [ɛ:rəmuɪ] <-> **aaremoei** (H) [a:rəmuɪ] (den)

1. armoede. *Omdettie den èèremoei vus te góéd kint.* = *Omdat hij armoede veel te goed kent.*
2. kou. *Ik stàdi hier èèremoei te lijen.* = *Ik sta hier kou te lijden.*
3. lett. armoe. *Van èèremoei.* = *Van armoe, uit nood.*

†**èèten** (HV) [ɛ:tə] - aat - geéten = eten. *Ette mee?* = *Eet je mee?*

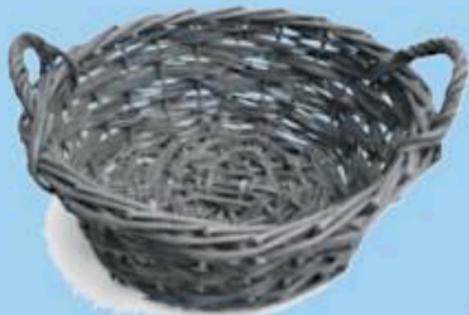
†*Vèùr 'd èèten thúís, war!* = *Vóór het eten thuis, hoor!*

†**èèteskèèsje** (V) [ɛ:təskɛ:sjə], **èèteskaasje** (HV) [ɛ:təskɑ:sjə], ***éteskasje** (HV) [ɛ:təskɑ:sjə] ('t, 'n) = etenskastje

éten [ɛ:tə] - aat - geéten/*gegéten. *Itte mee?* = *Eet je mee?* *Vèùr 't éten thúís!* = *Vóór 't eten thuis!*

Grammatica: ê-klank

De moeilijkste klank in ons dialect is de *ê*-klank [eə]. Op een enkele uitzondering na gebruikt niemand deze oude korte zangerige klank nog. Het betreft de verkorting van de *éè*-klank. De klank komt m.n. voor in verkleinwoorden van *éè*-woorden, zoals *béèn* -> *bêntje*, *téèn* -> *têntje*. De uitspraak van deze *ê*-klank varieert tegenwoordig van een *è*-achtige klank (*bêntje*, *têntje*) of *i*-achtig (*bîntje*, *tîntje*), via een korte *j* vóór een *è* (*bjentje*, *tjentje*) of een *ì* (*bjintje*, *tjintje*) tot een korte *i*-klank (*bintje*, *tintje*). Bij 't *snêwt* varieert de uitspraak van de *ê* zelfs van 't *snêwt*, *sniwt*, *snéúwt*, *snówt*, *snuwt*, *snjewt*, *snjiwt*, *snjéúwt*, *snjówt* tot 't *snjuwt*. Kortom: de originele zangerige *ê*-klank is zo goed als verloren gegaan.

Marie d'r èèrepelschelbinneke.
(Foto: Rini Wouters)

E